Törvényszéki lajstromozási szám: 128.
(Dos. No. 484—1939. Trib. Cluj.)
Serv. Cenz. C. VI. A. Cluj.
BUN DE IMPRIMAT.
XLIX. évf. Cluj, 1939. október. 10. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapitotta: DR. BOROS GYÖRGY.

Library of the UNITARIAN FOR THE MINISTRY

A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma.

Az őszi hálaadás ünnepe csak most mult el. Unitárius falvainkban és városainkban a nép hálát adott Istennek ez év terményeiért. Nehéz dolog megmondani, hogy a hivő ember mikor imádkozik bensőségesebben: akkor-e, mikor a nagy ünnepeken templomba vonul, hogy részese legyen a szeretet vendégségének; amikor valami nagy öröme, vagy lesujtó bánata van; egy azonban bizonyos, hogy a legtöbb unitárius faluban legnagyobb számmal őszi hálaadás alkalmával vesznek urvacsorát. Meg van az oka, hogy miért.

Pünkösd ünnepe már rég eltelt. Azóta sok minden történt az ember életében. A gazdaember sokat aggódott, sokat remélt, sokat imádkozott és sokat dolgozott. Egyszer esőért rebegett ajaka, mert a szárazság kiaszalta a földet; máskor összeszorult szivvel, remegve nézett az égre, mert vészes felhők közeledtek villámlás és mennydörgés kiséretében. Máskor pedig árviz, vagy az elemeknek más veszedelme fenyegette elpusztitással azt az áldást, melyet az ember verejtékes munka után méltán remélt az isteni gondviseléstől.

A nyár munkája hamar elmulik. A munkás embernek nincsen ideje a pihenésre, annál kevésbé az unalomra. Kapálás, kaszálás, aratás, hordás és egyébb nagy munkák egymást váltják fel, hogy ismét ujra kezdődjenek. Észre sem veszi az ember, hogy itt van az ősz. Az estéli árnyékok megnyulnak; az éjszaka hosszabb lesz, a nappalok rövidebbek; igy rendezte el ezt az isteni gondviselés. Az ember gondolkodik. A csűr és kamra tele van Isten áldásával. A gabonásban ott van a kenyérmag; az aranynál is értékesebb buzaszem, Isten áldása: a mindennapi kenyeret biztositó szép, erőteljes buza. A küzködő ember nem hiába

imádkozott: A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma ... Isten meghallgatta az imádságot és feleletet adott a kérésre. A kenyérmagok, a szép gömbölyü buzaszemek ott mosolyognak a gabonásban. Lehet-e másképpen felelni Isten áldott adományára, mint imádsággal, hálaadással, hódolattal és mélységes mély tisztelettel? Az ember szive megérzi azt az önként jövő kötelességet, hogy Istennek hálát mondjon az év adományaiért, az égi áldásért.

A kenyér, a mindennapi kenyér fogalma lelkünk mélyébe vág. Lehet, hogy vannak könyelmü emberek, akik a kenyeret, az élet adományait csak elfogadják, de hálát nem adnak érettük. Ugy gondolják, hogy nekik kijár a kenyér és a sok hozzávaló s azért nem tartoznak senkinek semmivel. Üres lelkek az ilyenek, nem irigyeljük őket egyáltalán. Nem tudják, hogy Isten nélkül a bőséges kenyér nem az igazi kenyér. Az csak a testet táplálja, de a lelket nem gazdagitja.

A verejtékes kenyér az *élet kenyere*. Isten nem ingyen adja, hanem vele a munkát jutalmazza meg. Ez a kenyér nemcsak a testet, hanem a lelket is táplálja. Táplálja pedig a soha el nem muló élet reményével. Az örök élet diadalával. A nemes, becsületes és igaz élet mindennél becsesebb értékével.

A kenyér tehát olyan, ami valamiképpen rokon a szent fogalmával. Hiánya a legrettenetesebb nélkülözéseknek az oka. Pedig a nagy világon, különösen a nagy városok fényessége mellett mennyi nyomor van a kenyérhiány miatt s mennyi könny, mennyi kétségségbeesés származik abból ...

Érthető tehát, hogy unitárius testvéreink a szép őszi napon, régi buzgósággal és uj reménységgel vonulnak az egyszerü, szép fehér templomba, s ottan buzgó lélekkel adnak hálát a gondviselő Istennek és ottan szivük mélyéből imádkoznak: A mi mindennapi kenyerünket add meg nékünk ma.

Három hatalmat ismerek, melynek véleményemre és annak tervszerü nyilatkozataira nézve felelősséggel tartozom: mindenek előtt az Istent, azután saját lelkiismeretemet és az ország közvéleményét. Nagy fontosságot tulajdonitok ezen utolsónak is, de ha Isten és saját lelkiismeretem előtt tisztán állok, fájdalmasan bár, de nyugodt lélekkel türöm a közvélemény kárhoztatását. Nincs nagyobb csapás, mintha valaki saját lelkiismeretével jön meghasonlásba. Deák Ferenc.

Ki csak mindenben a könnyüt vadássza, jele, hogy ereje haldoklik. Az erős gátlan előre tör, s tövist virággal együtt érintve, magasra száll; kelletlen néha bár a déli nap heve, de midőn tikkaszt, egyszersmind érlel is. Kisfaludy Károly.

Nézd, az Istenség el nem fárad irgalmában, és mi nyomorult férgek, lefekszünk nyugodni haraggal keblünkben! — Boldog légy annyira, amennyire irgalmas vagy. Megbocsátni és feledni — ebből áll a derék ember bosszuja. Schiller.

Vallásos nevelés.

(A westhilli-i Training College.)

A mai kornak talán egyik legjellemzőbb vonása az, hogy az ifjuság minden oldalon helyet kér magának és szervezkedik. Sajnos, ez a szervezkedés a legtöbb esetben inkább politikai, mint vallási, sőt a vallás hova-tovább mintha mind inkább és inkább veszitene jelentőségéből különösen az ifjuság számára. Ennek az oka a legtöbb esetben abban keresendő, hogy az egyházak elhanyagolták az ifjuság vallásos nevelését. Angliában pl. egészen a legujabb időkig az egyéniség ellen elkövetett bünnek tartották az ifjunak husz éves kora előtt adott bármilyen vallásos nevelést. Ez a felfogás különösen unitárius hitrokonaink között divott s bizony ma nagyon szomoru eredménye van.

Ujabban azonban ezeket a hibákat mind inkább kezdik kikoszörülni az egyházak. Az oxfordi csoport (Oxford Group) kitünően szervezi az ifjuságot s talán kissé még tulzott nevelést is ad neki. A katolikusok szintén megindították az ifjusági szervezkedést, amelynek célja inkább védekezés a politikának állandóan változó áramlatai ellen. Mindkét szervezkedésben azonban a főcél nem az ifjuság tömöritése, hanem az ifjuság vallásos nevelése.

Ezt a szükségességet ma minden egyház felismerte, sőt azt is, hogy a vallásos nevelésnek célja nem lehet dogmai és hitelvi, tehát egyoldalú és igy értelmi (intellectualis), hanem inkább a vallásos érzésnek, a vallásos tapasztalatnak megindítása az ifjui lélekben. A vallás helyes tanitása ennélfogva nem lehet adathalmozás, hanem a gyermek lelkében szunnyadó vallásos érzésnek a felkeltése.

Hogyan lehet ezt elérni? Erre a kérdésre törekszik válaszolni Angliának, sőt az egész világnak, egyik legjobb vallástanitási intézménye: a Westhill-i Training College. Gyönyörü és kitünően berendezett épületével, exotikus kertjével a hires angol ipari város, Birmingham szomszédságában fekszik. Alapitója Sir Hamilton Archibald, az angol vasárnapi iskola egyik legnagyobb prófétája. Az intézményt ma elsősorban adakozásaikról és széles körben kifejtett missziójukról hires „testvérek" (quakerek) tartják fenn, de mellettük minden más angol felekezet hozzájárul fenntartásához, sőt ebben ujabban még az angol unitáriusok is részt kivánnak venni. Hallgatói rendesen buzgó kereskedősegédekből, iparosokból, iskolát végzett leányokból telnek ki s egy évtől négy évig tagjaik az intézetnek, aszerint, hogy az ifjusági nevelés csak néhány, vagy az összes fokozataiból akarnak diplomát szerezni. Vannak itten németek, olaszok, spanyolok, hinduk, japánok, négerek, kinaiak, amerikaiak stb., mert szabadelvü felekezetköziességével, helyes módszerével az egész világon jó hirnévnek örvend.

Az intézet célja olyan vallásos tanitókat nevelni, akik az egész világon meglazult vallásosságot uj életre keltsék és a lélektan, meg neveléstudomány legujabb felfedezéseit szem előtt tartva az ifjuságot ráneveljék a vallásosságra. A müvész állandó tanu-

lással, munkával fejleszthető a benne levő tehetségeket. Nincs-e joga az egyháznak is, hogy tagjaiban levő vallásosságot tovább fejlessze? Ha Német-, Olasz- és Oroszországban, meg a többi államokban is a politikai nevelés olyan nagy sikereket ért el az ifjuság köreiben, miért ne lehetne ugyanazt az ijuságot sokkal maradandóbb értékek szolgálatába állitani, mint a politika?

Az intézet felekezetköziességből következik, hogy benne a nevelés nem annyira dogmatikai s Jézus isteni volta nem játszik olyan nagy szerepet. A főhangsuly nem azon van, hogy mit tanitsunk, hogy az egyház tanitásaival összhangban legyünk, hanem azon, hogy mit, mikor és hogyan tanitsunk, hogy a gyermekben és ifjuban levő vallásos érzések fejlődésnek indulhassanak. A vallásos nevelés az ifju négyéves korában kezdődik és huszonegy éves koráig tart. E hosszu idő alatt a módszernek is változni kell. A különböző korszakok s az az idő alatt lefolyt lélektani változások igen nagy figyelmet igényelnek, ha azt akarjuk, hogy a tanitás ne legyen hiábavaló.

E sorok irója tagja volt ennek az intézetnek és felfogása szerint az ott elért eredményeket érdemes ismertetni, mert bár nálunk a vallásos nevelés sokkal előrehaladottabb, mint angol hitrokonainknál, mégis helyzetünk szerénysége lehetetlenné tesz ez irányban szükséges minden kisérletezést. Ezért folytatásos cikkekben fog foglalkozni a következő tételekkel: Az ifjuság lélektani fejlődése és a vallásos nevelés; Hogyan tanitsunk imádkozni; Hogyan mondjuk el a bibliai történeteket; A vallástanitás szélesebb körbe való kiterjesztése és végül az ifjuság és az egyház. Természetesen a kérdésekben elsősorban az ott hallottakra támaszkodunk. *Bodor András.*

Az áldozatkészség szép megnyilatkozása Csekefalván.

A székelykereszturi egyházkör ez évi közgyülését Csekefalván tartotta meg julius 17-én. Ez alkalommal elismerésre méltó módon nyilatkozott meg az egyházközség hiveinek áldozatkészsége a népes-számu közgyülés tagjainak és vendégeinek ellátásában. E célra a hivek anyag- és terményadományainak összes értéke: 5400 L. Ezenkivül az egyházközség férfi és nő tagjai a legsürgősebb aratási időben időt és fáradságot nem kimélve csaknem kivétel nélkül szorgoskodtak a köri közgyülés anyagi megrendezésének sikere érdekében. Ezek között névszerint is meg kell emliteni id. László Zsigmondné-Tar Juliánna ny. áll. tanitóné afiát, aki nagyobb pénzadománya mellett a templom és keritésének meszelésénél és javitásánál is segédkezett. — A közgyülés alkalmára a helybeli Nőszövetség a templomot szép háziszőttes futószőnyegekkel diszitette fel, melynek anyagát a nőszövetségi tagok ajándékozták; szövését és festését pedig id. László Zsigmondné-Tarr Juliánna saját költségén eszközöltette. Ugyanezen alkalomra egy gyönyörü szép csipke diszteritőt is ajándékozott az Urasztalra. Fogadja és fogadják mindnyájan áldozatkészségükért az egyházközség háláját és köszönetét.

Keresztény ifjak világkonferenciája Amsterdamban.*

A keresztény ifjak világszövetsége 1939 jul. 24—aug. 2-ig tartotta konferenciáját Amsterdamban. Egyetemességénél és szellemi fogva a konferencia elsőnek nevezhető minden ilyennemü mozgalom történetében — nem zárva ki a Népszövetséget sem —, mert egyetlen nemzetközi megmozdulásban sem képviseltette magát ennyi ország ilyen nagy számmal. Két dolog jellemzi ezt az összejövetelt, ami kiemeli minden ilyennemü megmozdulás közül és adja meg igazi értékét: a konferencia jelszava „Christus Victor" (győző Krisztus) volt, tehát vallásos jellegü — és a másik, hogy nem hozott semmiféle határozatot.

Őfelsége, Hollandia királynője a következő üzenetet intézte a konferenciához: „Nagy örömömre szolgál szemlélni, hogy önök, akik a világ minden tájáról gyültek össze, az én országomban egyesültek. Minden tárgyalásukban jó kívánságaim kisérik önöket. Adassék meg önöknek, az egész világ ifjuságának, hogy a közös eszmék és a közös munka által törekedjenek azoknak a problémáknak megoldására, amelyek ezekben a nehéz időkben nemcsak az ifjuság lelkét, hanem az egész világot foglalkoztatják. A következő napokban pedig vezesse utjaikon a Lélek, amelyeken keresztül minden ember lelkében megjelenik Jézus Krisztus, hogy segitse a viták és problémák megoldásában."

Tények és számok.

A konferencia egyetemes jellegét bizonyitják a következő tények és számok. 65 ország ifjusága 1338 hivatalos kiküldöttel képviseltette magát; hozzáadva ehez 437 hivatalos látogatót, a konferencia taglétszáma mintegy 1775 volt. Sem Európában, sem Európán kivül nem volt még a keresztény ifjuságnak ilyen népes összejövetele. Amszterdamban mintegy 220 vallásos szervezet és nemzeti egyház képviseltette magát. A résztvevők kétötöde Európa 20 országából került ki. Anglia és Észak-Amerika együtt mintegy 600, Ázsia 115, Ausztrália 45, Afrika 25 és Dél-Amerika 25 hivatalos képviselőt küldött. Angliából 16, az U.S.A.-ból 50 vallásos szervezet és 19 felekezet képviseltette magát. Ezenkivül az Y.M.C.A. (Keresztény Ifjak Egyesülete), Y.W.C.A. (Fiatal Keresztény Nők Egyesülete) és a World's Student Christian Federation (Keresztény Egyetemi Ifjak Világszervezete), mint világszövetségek képviseltették magukat. Romániából 16, Magyarországról 25 kiküldött volt jelen. Ezek a számok és tények kétségtelenül bizonyitják a konferencia egyetemes jellegét.

Amszterdam a világ ifjuságának tükre.

Az amszterdami ifj. világkonferencia semmilyen tekintetben nem nevezhető tömeggyülésnek. A kiküldötteket az illető országok

* A rendezőbizottság által kiadott adatok alapján.

szervezetei személyi képességeik szerint választották, akik nemcsak egyetemekről, hanem az életek minden teréről jöttek. A tagok felét a különböző felekezetek, a másik felét vallásos jellegü, vagy világi szervezetek küldték. A résztvevők 58 százaléka 26 évesnél fiatalabb és háromötöde férfi. Koruk, foglalkozásuk és gondolkozásuk nagy változatosságot mutat, azonban abban, hogy nagy részük ifjusági munkával foglalkozik, hogy vallásos és testvéri érzés vezette ide, — mindnyájan egyek.

A konferencia megszervezésében az emlitett világszervezeteken kivül résztvettek az egyházak és más nevelési és emberbaráti célokat szolgáló világszervezetek is. A rendezőbizottságot ezelőtt két évvel választotta a 9 világszervezet; a konferencia nagy sikere a bizottság lelkiismeretes és fáradságos munkáját dicséri.

A konferencia szerkezete.

A konferencia általános témája: „A keresztény közösség a modern világban." Ezt a nagy témát a vezetőség 7 altételre bontotta fel: 1. Keresztény ifjuság a nemzetek világában; 2. Keresztény ifjuság a gazdasági rendszerben; 3. Keresztény ifjuság a nemzetben és az államban; 4. Keresztény ifjuság és nevelés; 5. Keresztény ifjuság és faj; 6. Keresztény ifjuság és családi élet; 7. Az egyház: természete és missziója. — Ezen alcimek szerint a konferencia résztvevőit a vezetőség 7 nagy csoportra osztotta fel, illetve mindenki azt a csoportot választotta, amelyik inkább érdekelte. Az egyes csoportok keretein belül is, természetesen alcsoportok is voltak — összesen 43 —, ugyhogy lehetőleg a viták egy nyelven történjenek, vagy legalább csak egy nyelvre kelljen forditani. Egy csoportnak általában 30 tagja volt és két vezetője; egyik a biblia-órákat vezette. a másik a vitákat. Érdekes megjegyezni, hogy az 1. és 7. csoportba a kiküldöttek fele iratkozott be.

A konferencia programmja.

A konferencia gerincét 10 főülés képezte, amikor az egyes kérdésekben elismert szaktekintélyek és az ifjusági munka iránt érdeklődő előadók szóltak az ifjusághoz. Minden reggel az előadásokat megelőzően istentisztelet volt Amsterdam város Koncert-Halljában; itt voltak a fő ülések is. Az istentiszteletek változatosak voltak, mint az összesereglett ifjuság s földrajzilag és teológiailag egymástól a legtávolabb eső egyházak szertartásán vettünk részt. Az előadások után közvetlenül a biblia-csoportok, délután pedig a vitacsoportok gyültek össze, hogy a programmban előirt kérdéseket két órán keresztül megtárgyalják.

A konferencia fő ülései.

Az első találkozás a konferencia megnyitó ülésén valóban megható volt. A hatalmas terem minden nemzet zászlójával és virágokkal feldiszitve a sokszinü, faju és hitü csoportot egymást megértő keresztény gyülekezetté tette. Amint az egyes országok

képviselőit a szónok bemutatkozásra hivta fel s a hatalmas gyülekezet viharos ünneplésben részesitette, kétségtelen volt meg nem érezni a jóakaratot, amely összefonta ezt a változatos tömeget. Jó volt érezni a királyi család, a kormány és más hivatalos körök részéről felénkirányuló jóakaratot. Megható volt hallgatni Őfelsége, a királynő üdvözletét, amint Bernhard herceg felolvasta, majd a saját és Julianna hercegnő nevében szólt a konferenciához és kérte Isten áldását a közös munkára. A megnyitó másik kiemelkedő pontja Dr. Slotemaker de Bruine Őexcellenciája, a nevelésügyi miniszter beszéde volt, melyben a kormány részéről üdvözölte a konferenciát.

Az estéli órákban a megnyitó istentiszteletet a York-i érsek vezette angol nyelven és az első beszédet is ő intézte az ifjúsághoz. Drámai módon jelenttette meg, hogy az Isten mindenhatósága minden ember lelkében diadalra kell jusson.

A naponkénti előadások lényege röviden a következő:

Julius 25. Rev. D. T. Niles (India), Mrs. Liliane Miron (Románia), Dr. Frans Kooijman (Hollandia) és Dr. Paul Braisted (Amerika) rövid előadást tartottak „*Különböző hátterünk és közös hivatásunk*" cimen.

Mrs. Miron nagy vonalakban az ortodox vallás lényegét ismertette, amelynek szelleme annyira megfelel a misztikus szláv népek lelki szükségleteinek. Az istentisztelet költői jellege is ezt kivánja szolgálni. Hangsulyozta az előadó, hogy a szentek menynyire fontos szerepet játszanak az orthodox teológiában. Majd pedig kijelentette, hogy az orthodox egyház részéről semmi akadálya nincs az egyházak együttmüködésének; azután nagyobb megértésre hivta fel a keresztény ifjuságot.

Dr. Kooijman azokat a hittani kérdéseket fejtegette, amelyekben az összes keresztények megegyeznek. Rátérve a szomoru tényre, hogy az emberiség eltávolodott Istentől, arról beszélt, hogy a mai nemzedéknek milyen magatartást kell tanusitania egy ilyen összekuszált világban. A jövőre nézve biztató jel, hogy az ifjabb nemzedék felfedezte az egyházat és megértette, hogy ma minden embernek külön tanuságot kell tennie saját egyháza mellett még akkor is, hogyha annak fogyatékosságai vannak.

Dr. Paul Braisted az Amerikai Egyesült Államok viszonyait fejtegette. Visszamenve a XIX. század elejére, szemléltette azt az óriási küzdelmet, amelyet folytattak, hogy megoldhassák a sok állam, puszta, kihasználatlan terület, politikai és társadalmi nehéz problemák végtelen sorozatát. Ma már az egyházak is az Európából örökölt nagy különbségeket igyekeznek kiegyenliteni s lassan közelednek az egyesüléshez. A szabadság eszméje ma már létföltétel az egyházak számára. Ennek tulajdonitható a hitrendszernek végtelen sorozata.

Julius 26. Dr. Reinhold Niebuhr professzor (New-York): „Keresztény a válság világában." Dr. Reinhold szerint a keresztényeknek nem kell meglepődniök azon, hogy a világban zavarok

vannak; ezt az emberi gyengeség okozza. A békét pedig nem kell ugy tekintenünk, mint a legfőbb jót. Mindemellett a békét nem bonthatja meg senki, még akkor sem, hogyha a bizonytalan jellegü, — csupán a legfontosabb okból. Válság idején pedig senki sem tarthatja magát távol a küzdelemtől, hanem emlékeznie kell arra, hogy Isten mindig a válságok fölött van és meg is oldja azokat. Ma minden kereszténynek rokonszenvvel kell tekinteni azokra az emberekre, akik Istentől különös hivatást kaptak, hogy bizonyságot tegyenek a háboru ellen.

Julius 27. Rev. G. Macleod (Skócia): „Lehetnek-e az emberek testvérek?" A testvériség megvalósításának különböző lehetőségeit kutatva, ugy találja, hogy a Jézus tanitása a legmegfelelőbb ut ehez. Ez pedig csak az egyházakon keresztül valósulhat meg. Nagy feladatot ró ez a hivekre, mert hogy tényleg testvérekké lehessünk, az egyedül tőlünk függ. *Benedek Gyula.*

(Folytatjuk).

Dávid Ferenc egyleti közgyülés.

A székelykeresztúri *D. F. Egylet* 1939 augusztus 6-án a firtosmonostori egyházközségben tartotta meg évi rendes közgyülését. Már a déli órákban megélénkül a falu és környéke. Autóbuszon, szekereken és gyalogszerrel minden irányból érkeznek az érdeklődők. Az utcákon itt is ott is székelyruhás lányok és legények, asszonyok és emberek csoportja tarkállik. Közeli és távoli falvak unitáriusai cserélik ki gondolataikat. Nagyon kevés kivétellel a kör minden egyházközsége képviselve van. Megkondul a harang, özönlik az Isten háza felé a hivők serege. A szép, tágas templom zsufolásig megtelik, a karzatok tömve, a betett vendégpadok sem tudják hellyel ellátni az érkezőket, sokan az ajtókon kivül rekednek. Talán ennyi népet még nem látott nagy épitészünknek, Pákeynek, ez a gyönyörü alkotása. Mikor *Péterffy Gyula* zenetanár művészi orgonajátéka után 100 meg 100 torokból felcsendül a dicséret: „Élő Isten egybegyültünk . . . Áldott az ur a mi Istenünk . . ." sokunknak a meghatottságtól könny szökik a szemünkbe. A közös hitnek, együvé tartozásnak, a közös sorsviselésnek érzése fogja meg a sziveket. Ezt az érzést még jobban felébreszti, éles világitásba helyezi *Marosi Márton* székelyszentmihályi lelkész imája, képekben gazdag beszéde. Marosi lelkének ez ujabb megnyilatkozása még jobban meggyőzött, hogy ő egyetemes egyházunk egyik legjobb szónoka, legkiválóbb prédikátora. „Dicsőség Istennek. . ." bezáró ének után kezdetét veszi az ünnepély.

Osváth Árpád elnök megnyitó beszédét igy vezeti be: „Aki a máért munkálkodik s a holnapot készíti elő, annak a tegnapra kell visszatekintenie, hogy a tegnap adottságai, a ma alkotásai és a jövő tervei között megkeresse és kiépitse az összekötő kapcsolatokat." Ezen a nyomon haladva visszaszáll a multba, ráborul a

földre, a mi drága, székely, kenyeretadó anyaföldünkre, hol mindenünnen a történelem beszél hozzánk. A multból szemünk elé vetiti: 100 évvel ezelőtt a hivatalos nyelv latin volt, a nemesség is ezt a nyelvet beszélte. Igy veszendőbe kezdett indulni nyelvünk gazdag szókincse. E veszedelmet meglátva költő püspökünk, *Kriza János*, gyüjteni kezdi a már-már feledésbe ment székely népdalokat, meséket, szólás-mondásokat. E munkában legbuzgóbb segitőtársa a firtosmonostori születésü *Gálffy Sándor* királybiró. „A püspök és a királybiró, a biblia és a törvénykönyv, az egyháznak felkent vezére és világi hatalom képviselője együtt, egy akarattal, egy célért dolgoznak.“ Ime a példa *együtt egy akarattal dolgozni!* Ez kell, hogy lelkesitsen, mert „létünk fennmaradásának alapfeltétele a testvéri összetartás s a szeretetben való összefogás az öntudatos közös munkára.“ Hivek és belső emberek vállvetett munkával kell, hogy az egyházat élettel, keresztényi élettel megtöltsék. Támadjon fel hát mindannyiunkban a püspök és a királybiró! Azzal a kivánsággal fejezi be megnyitóját: Ez ünnepélyen keresztül minél nagyobb körben terjedjen el a hivó szó az összetartásra és közös munkára.

A megnyitó elhangzása után az ünnepély műsorának egyes számai következtek. A közönség mély sajnálatára Kacsó Sándornak, a „Brassói Lapok“ főszerkesztőjének, Elekes Istvánnak és Szász Amálkának a meghivóban jelzett előadása, gordonka száma, illetve szavalata elmaradt.

Előadást *Ekárt Andor* csehétfalvi lelkész, az egylet titkára tartott. Előadásában kitér Európa mai kulturhelyzetére és azt állitja, hogy a mai európai kultura nem tudta és tudja felsőbb egységbe foglalni az emberiséget, az embereket s problémája most is az, hogy honnan vegye ezeket az egységesitő elveket. Nekünk, unitáriusoknak sohasem kellett ezen gondolkoznunk, mert a mi hitünk nemcsak vallás, hanem kulturprogram is. Mert a tiszta unitárizmus mi volt és mi kell, hogy legyen az elkövetkezendő időkben is: kifelé nem egy felekezet, hanem életminőség, befelé nem egy teológiai irány, hanem élő hit. Ez az unitárizmus a történelem nagy vajudásai, kataklizmái után mindig megifjodva emelte fel zászlaját. Példa erre a mohácsi vész, az ellenreformáció, a francia forradalom, a szabadságharc leverése utáni absolutizmus idejében keletkezett megmozdulások. Most is egy nagy világégés után uj lendületre van szükségünk. Ehez a lendítő erőt két uton adhatjuk az iskolák — a felekezeti iskolák és a vallásos összejövetelek, egyletek — a Dávid Ferenc egylet által. Ez az erő ott van elrejtve imádságaink, énekeink, dicséreteink, zsoltáraink, bibliánk, unitárius eszményeink, tudományunk, intézményeink, hitünk és szeretetünkben. Most nekünk az intézményeken nyugvó és az intézmények által élő egyház helyett a lelki egyházat kell megteremtenünk, az öntudatos unitárius szivekben élő egyházat. Ősi alkotmányunk, egyházszervezetünk, törvényeink, hatóságaink, iskoláink, gimnáziumaink nagy és felbecsülhetetlen értékek, ha a lélek

teremti őket és a teremtő lélek által élnek, de üres csigahéjak, ha a lélek kihal belőlük. Ennek a teremtő léleknek a megujitása, felébresztése, felfegyverzése, megizmositása a mi mai legfőbb feladatunk Meg kell indulnia egy benső, lelki, épitő, egy missziói munkának. Ez a munka a családban kezdődik, az iskolában folytatódik, de tudatossá csak az egyleti életben válik, amely a kapott inditásokat öntudatossá teszi, a gyermekkor álmait, reményeit a való élet szinével összhangba hozza. Ezért kell a Dávid Ferenc egyleteket minden községben megszervezni, keretein belül dalárdákat alakitani. Valamit elérni azonban csak szervezettséggel lehet. Szervezkedjünk, fogjunk hát össze, teremtsük meg az öntudatos lelkeken nyugvó unitárius egyházat.

Karénekekkel a kadácsi és fiátfalvi dalárdák szerepeltek *Lőrinczi László* és *Ürmösi Gyula* lelkész afiai vezetése mellett. Elismeréssel kell adóznunk lelkész afiainak, akik időt és fáradtságot nem kimélve dalárdát szerveztek, betanitották az énekeket, hogy nekünk szépséggel töltsék meg a lelkünket. — Énekhármast adtak elő *Lőrinczi László* lelkész, *Ajtai József* és *Nagy Vencel* énekvezér-tanitók. Kezdeményezésük nagy reményekre jogosit a bemutatott eredmény után. — Gordonkázott *Kovács Lajos* tanitó, *Péterffy Gyula* gimnáziumi zenetanár orgonakisérete mellett. Művészi játékuk mindvégig lekötötte a hallgatóság figyelmét. — Szavaltak: *Kiss Hajnalka*, *Márton Ica*, *Vass Anna*, *Elekes Domokos* és *Szász János*. Ady, Halász, Reményik, Mécs László, Tompa László, Flórián Tibor, Kubán Endre gyönyörü költeményeit adták elő mély átérzéssel. — *Gyallay Pap Sándor* saját költeményeiből olvasott fel. Mindenik költeménye szivből jött s mindannyiunk szivéhez szólott és talált utat. Az egyes költemények után felzugó tapsvihar bizonyitotta. — Az ünnepélyt *Török Elek*, helybeli lelkész üdvözlő szavai zárták be, ki örömét fejezte ki, hogy éppen itt, ebben az egyházközségben rendezte meg a vezetőség ezt a nagyszerüen sikerült ünnepélyt, amely ugy hiszi és ugy látta az ünnepély egyes számai alatt a közönség csillogó lelkesedéssel teli szeméből, hogy egy lépéssel közelebb vitt az unitárius egység szorosabbá vonásához. Elnök válaszolva megköszöni a szives vendéglátást, a szereplők önzetlen munkásságát.

Az ünnepély után közgyülés következett. Elnök megnyitójában szomoruan jelentette be, hogy az egyletek mult és azelőtti évi munkásságáról nem beszélhetünk, mert müködésüket nem engedélyezték, sőt a mult esztendőben még a közgyülés megtartására sem kaptunk engedélyt, de reméljük, hogy a következő közgyülésen annál bővebben számolhatunk be a végzett munkáról. Megnyitó után a választások következtek. Közgyülés egyhangulag visszaválasztja a régi tisztikart. Elnök *Osváth Árpád* felügyelő gondnok, alelnökök *Lőrinczi Domokos* kissolymosi lelkész és *Ütő Lajosné* nagytiszt. asszony, titkár *Ekárt Andor* csehétfalvi lelkész, pénztárnok *Dr. Szolga Ferenc* tanár, választmányi tagok *Boros György* igazgató, *Fazakas Sándor* énekvezér-tanitó, *Fodor Béla* föld-

birtokos, *Marosi Márton*, *Máthé Sándor*, *Péter Ödön* lelkészek, *Péterffy Gyula* tanár, *Ajtai Józsefné*, *Balázs Zsigmondné*, *Herczeg Józsefné*, *Lőrinczi Lászlóné*, *Marosi Albertné* urasszonyok. — Végül a közgyülés *Lőrinczi István* nyug. esperes afia inditványára elhatározza, hogy részvétét fejezi ki *Benczédi Ferenc* gagyi lelkész afiának kedves felesége elhunyta alkalmából, ki egyletünk egyik buzgó, tevékeny tagja volt. — Közgyülést elnök köszönő szavai zárták be.

Közgyülés után a közönség egyik közeli árnyas kertbe vonult, hol víg hangulatban költötte el a magával hozott „hazait". A vig hangulatot még emelte *Ütő Lajos* esperes afia szellemes pohárköszöntője és a *fiátfalvi dalárda* által előadott szép, pattogó ritmusu népdalegyvelegek. Teljesitményük dicséretet érdemel. A mindvégig emelkedett hangulatu ünnepélyre árnyat csak az vetett, hogy a mindannyiunk által annyira várt tánc bemutatása — közbejött akadályok miatt — elmaradt, de igy is elismeréssel adózunk Gálffy Ica tanitónőnek, aki a betanitás nehéz és fáradságos munkáját végezte. Köszönet, hála és elismerés az egyházközség vezetőségének és tagjainak, hogy önzetlenségükkel lehetővé tették az ünnepély megrendezését, amelyről elmondhatjuk, hogy ezeddig a legjobban sikerült.

Ekárt Andor,
fiókegyleti titkár.

Néhai Dr. Boros Györgyné sirkövének átvételekor.

»Az igaznak emlékezete.«
Zsolt. 112 r. 4 v., Péld. 10 r. 2 és 7 v.

(Sirkőavatási szertartáshoz.)

Szeptember! . . .
Itt van hát ismét szeptember! . . .
A hónap, amely az elmulás mementós időszakának kapuja.

»Még nyilnak a völgyben a kerti virágok,
még zöldel a nyárfa az ablak előtt!«

De mindinkább előtérbe kerül lelkünk világában a fehér gyászfakarós halotti pompájával amaz örökálomra emlékeztető tél megérkezésének tudata és gondolata:

»Látod amott a téli világot
Már hó takará el a bérci tetőt?«

Szeptember itt! S mi, akik itt vagyunk mindnyájan, ti első helyen kedves családi körhöz tartozók! édesbus visszaemlékezéssel lelketekben gondoltok arra, hogy ezen a napon, még nemrégiben is, a kerti virágok csokoraival nem idejöttetek, hanem egy boldog családi hajlékhoz, hogy ott a szeretet és tisztelet adóját rójjátok le annak, aki életének gazdag forrása, családi boldogságnak fáradhatatlan munkása volt.

S most itt vagyunk az emlékezés virágaival.

Ám, testvéreim! mint akkor az örömnek gondtalan idején, ugy

most is, itt is, az Ur szól tihozzátok, aki tavasznak és nyárnak, őszneк és télnek ura és minden változások fölötti örök Állandóság. És szól ekként: „Fénylik a sötétségben is az igazaknak világossága". „Az igazság megszabadit a halálból. Az igaznak emlékezete áldott."

Ti nektek kell éreznetek ez igék igazságát, akik most éppen ez emlék által tesztek bizonyságot azok mellett.

Akik emlékezve a hüséges élettársról, a gondos „házát épitő" bölcs asszonyról, övéinek javát és előmenetelét munkáló édesanyáról, a nagyanyáról és dédanyáról, érzitek, hogy „az igaznak emlékezete áldott:", mert érzitek, hogy

„Aki övéinek emlékében él,
Nem halt meg az, csak elutazott,
Halott csak az, akit elfelejtenek."

Legyen hát megáldva ez emlékkő ez emlékezés által. S legyen megáldva annak áldó és őrző keze által, akihez ekképen imádkozunk!

Ima. Hozzád imádkozunk, cselekedni vágyó lelkünk téged kereső áhitatával, oh minden változások fölött örök Állandóság! Ki vagy kezdet és vég, alfa és omega.

„Ki szivet alkotál
S belé érzelmeket".

Hozzád kivánunk emelkedni kicsinységünk lesujtó és nagyrahivatottságunk fölemelő tudatában.

Te adtad nekünk e feledhetetlen drága lelket, aki, amig testben élt, a mi boldogságunk egyik gazdag forrása volt.

Legyen áldva szent neved Érette!

Te vetted el tőlünk, a váratlanul ért veszteség fájdalmának sulyos sebét ütve szivünkön.

Legyen meg a te szent és bölcs akaratod.

Kérünk téged, szenteld meg most az ő reá való emlékezésünket s tedd ezt ránk nézve az enyhület kiapadhatatlan forrásává, a tudatban és érzésben, hogy az „igaznak emlékezete áldott", hogy „az igazak fényleni fognak, mint a nap, az ő atyjok országában".

Áldd meg és őrizd ez emléket! És őrizd mindenek fölött a szivekben az ő emlékét.

Hallgass meg . . . Miatyánk . . .

Megáldás. Te érzéketlen hideg, néma kő, amely érzéketlen, hideg némaságodban is, hivatva vagy e naptól kezdve meleg érzéseket tolmácsolni és ezekről tanuskodni, légy megszentelve most általam, az Urnak szolgája által és légy megszentelve tovább is, mind az időknek végéig érező szivek soha el nem muló hálája és kegyelete emlékezése által.

Te pedig, akinek porsátora e kő alatt nyugszik s ki bizonyára látód onnan felülről, hogy nem háborgatni akarunk, de álmodat édessé tenni — nyugodj és álmodj tovább is zavartalanul.

Legyen csendes pihenésed — és áldott emléked. Ámen.

Ürmösi Károly.

A Harrington házaspár fogadtatása Amerikában.

Alig pár hónappal ezelőtt még körünkben üdvözölhettük Harrington amerikai lelkész urat és nejét, a mindenki által ismert erdélyi származású Szánthó Vilma unitárius papnőt. Julius végén távoztak Erdélyből, hogy a sweici nemzetközi ifjusági konferencián résztvegyenek. Onnan Hollandiába mentek, hogy a még ottmaradt holmijaikat összepakolják és elbucsuzzanak egy időre az európai kontinenstől. Augusztus végén érkeztek Amerikába, hol New-Yorkban megnézték a világkiállitást és onnan a Harrington lelkész szülőihez mentek rövid látogatásra. Walthamban megérkezésük után volt barátai tiszteletükre egy nagy fogadóestét rendeztek az ottani unitárius egyházközség nagytermében. A walthami ujságok beszámolójából olvashatjuk a következőket:

„Vasárnap este 8 óra 30-kor egy fogadó est volt a helyi unitárius egyházközség nagytermében tisztelendő Harrington Donald és neje Szánthó Vilma erdélyi származásu papnő tiszteletére, akik az elmult márciusban kötöttek házasságot és csak a napokban tértek vissza Európából.

A fogadásnál az ifju pár segitségére voltak a fiatal férj szülői. A fogadás egyik kimagasló eseménye volt a nyári szezon szociális eseményeinek.

A fiatal feleség egy csodálatosan kihimezett magyar ruhát viselt, az ifju férj a magyar nemesek hagyományos viseletében jelent meg, fekete sujtásos kabátban és aranyrojtos nyakkendőben. Gratia Harrington kisasszony az ifju férj testvére szintén magyar ruhában volt öltözve.

A fogádáson mintegy 125 vendég volt jelen. A Gratia kisasszony vezetésével a zenekar koncertet adott az ifju pár tiszteletére.

Szeptember első napjaiban az ifju pár Chicagoba utazott, hogy Chicagó egyik unitárius egyházközségében megkezdjék munkásságukat.

Nekünk erdélyi unitáriusoknak, akiknek szivéhez olyan közel áll az ifju pár, igaz örömmel tölti el ez a meleg fogadtatás. Kivánjuk, hogy a jó Isten áldása és segedelme kisérje az ifju pár munkásságát és siker koronázza missziói munkásságukat.

A hátrálékok *nagy kárt okoznak lapunknak. Ha mindenki a maga idejében elrendezi tagsági, vagy előfizetési dijait, jóval nagyobb terjedelemben jelenhetik meg a lapunk. Aki nem rendezi el dijait a maga idejében, nemcsak nem használ,* **hanem egyenesen árt lapunk és egyházi irodalmunk ügyének. Rendezze el tehát minél előbb a D. F. Egyletben levő hátrálékait és jelen évi kötelezettségeit.**

Emlékeim. 2-ik közlemény.

A derzsiek tevékenysége öntudatra ébresztette a muzsnaiakat is. A muzsnai asszonyok lapátot ragadtak és a templomépítéshez szükséges homokot kitermelték. Később a férfiak is követték asszonyaik példáját és a siker nem maradt el.

Utamban az a gondolat érlelődött meg bennem, hogy a mai nyomasztó anyagi gondjaink között csak önmagunkra támaszkodhatunk. A legtöbb székely faluban hiveink igy nyilatkoztak: mikor termésemet betakaritom, annak mindig csak kétharmadát osztom be házi szükségletre, egyharmadát a kéregető szegények részére mindig félreteszem. Ezzel a jószivü néppel öröm foglalkozni.

Főhatóságunk egyik rendeletében egy nagyon életrevaló eszmét vetett fel, mikor felhivta az egyházközségek elöljáróságát, alakitsák meg a szomszédsági viszonyt. Azonban, sajnos, azt tovább nem szorgalmazta, pedig hitem és meggyőződésem szerint annak áldásos hatása el nem maradt volna. Többször megfigyeltem a szászok szervezetét, szomszédsági viszonnyal a legtávolabb lakó családokat is magukhoz tudják kapcsolni. Külön tűz-, állatbiztositó társaságuk, szövetkezetük, bankjuk van. Csupa gyönyörüség végignézni, amint 30—40-en, öregek és fiatalok épitik föl egymásnak házát a szomszédsági viszony alapján. Minden szomszédságvezető központi utasitásra ügyel fel a nép lelki, szellemi és anyagi megnyilatkozására.

Mi unitáriusok, ezt a szomszédsági viszonyt oly eredményesen megtudnók oldani Ürmösi József kiváló szervező segitségével. Hiszen csodadolgokat mesélnek róla nemcsak a Homoródmentén, hanem egész Erdélyben is.

Gondolom, ha Főhatóságunk Ürmösi Józsefet megbizná, a közjóért kidolgozna egy tervet és azt az esperesi központokba be is vezetné, onnan azután tovább terjedne, átölelné egész vallásközönségünket és a lelkeket egy nemes célra terelné. Mindenki igyekezne a köz- és magánérdekbe belekapcsolódni, igy az ellentétek, surlódások megszünnének, mert mindenki arra törekedne, hogy a közboldogság érdekében, mely az ő egyéni boldogsága is, eredményeket mutasson fel. Erre az alap már a legtöbb székelyföldi egyházközségeinkben megvan.

Meglepett az énlaki egyházközség szervezete. Itt 1939. február 12-én délután prédikáltam. Azt az impozáns ősrégi templomot, mely a hun irás emlékeit őrzi, zsufolásig megtöltötte a hivek serege. Meglátszott az egész gyülekezeten, hogy Pap Zsigmond lelkész és Zsakó Gyula énekvezér-tanitó harmonikus és példás élete irányitja az egyházközséget.

Templomozás után elmentünk a szövetkezet helységébe, hol a falu szine-java már előzőleg összegyült. Itt Raffaj Geréb igen intelligens székely gazda a szövetkezeti élet áldásairól beszélt és elmondotta, hogy a falu könnyebb vezetése céljából tizedekre van osztva és minden egyes tizednek meg van a vezetője. Azután a tizedvezetőkkel leültünk egy asztal mellé, kik elővették névsoraikat és adakozásra

hivták fel a jelenlevőket. Egy kevés idő mulva 1153 lej gyült össze szeretetadományképpen templomunk részére, melyért fogadják egyházközségünk részéről hálás köszönetünket.

Elgondoltam, milyen könnyen lehetne e tizedeket szomszédsági rendszerré átalakitani és ezeket a jó embereket még szorosabban összekapcsolni.

Kedves emlékek füznek az erzsébetvárosi egyházközséghez. Valahogy ugy érzem, hogy erre az egyházközségre még nagyobb hivatás vár.

1932 év november havában Főhatóságunk felszólitott, hogy mint filiát az erzsébetvárosi egyházközséget vegyem gondozás alá. Haranglábról minden második vasárnap sárban, hóban gyalog mentem 24 km.-t. Az istentiszteletet a helybeli szász egyházközség szivességéből iskolájának egyik tantermében tartottuk meg. Kezdetben alig egy nehányan voltunk. Kérdezősködésemre azt a választ kaptam, hogy hiveinknek egy része katholikus, másik része református templomba jár. Ez a felvilágositás nagyon elszomoritó volt reám nézve.

Azonban mily csodálatos az isteni gondviselés! Solymosi István az egyházközség kiváló gondnoka meghivott ebédre és többek között elbeszélte, hogy ő Marosszentbenedeken született, a székely sors, mint inasgyereket Gyulafehérvárra dobta, hol mint minisztráns gyermek sokszor vett részt a katholikus istentiszteleteken. Egy alkalommal társai megtudták, hogy ő unitárius s bosszuból a plébánosnál bevádolták, ki rögtön kérdőre is vonta és azonnal elküldötte azzal a megjegyzéssel: te tarisznyahitü vagy. Szomoruan ment el, állandóan kinozta az a gondolat, hogy vajjon az unitáriusok miért tarisznyahitüek? Azonban a véletlen ugy hozta, hogy egy ünnepélyes istentisztelet alkalmával a plébános hivatta, mivel ügyesen tudott minisztrálni. Ment is, de alázatosan megkérdezte: Plébános ur, mondja meg, hogy én miért vagyok tarisznyahitü? A plébános végignézett rajta és igy szólt: ti azért vagytok tarisznyahitüek, mert csak azt hiszitek, amit láttok. Ez a felelet megnyugtatta, de többé nem minisztrált. Később, mint kész ember Erzsébetvároson telepedett le, de mivel unitárius templom nem volt, nem sokat törődött a vallási dolgokkal. De egy szombat délután egy előkelő nyájasarcu ur lépett be üzletébe és igy szólt: atyámfia ugy hallottam, hogy unitárius, harangozok, holnap papunk jön, jöjjön az istentiszteletre. Ez az előkelő, áldott emlékü ur, Török Árpád, az erzsébetvárosi törvényszék elnöke volt, ki minden istentisztelet előtt a legszegényebb unitáriusokat is bejárta és összeharangozta őket. Vajha példája a szunnyadó és közönyös lelkeket életre keltené.

Ez elbeszélés után az én lelkem is megtelt bizalommal és arra kértem a gondnok atyánkfiát, jövő alkalommal lehetőleg minden unitáriust hivasson össze, mert mondani akarok valamit.

A következő istentiszteleten csaknem minden unitárius, sőt még egy nehány más vallásu is megjelent. Templomozás után elmondottam, hogy 24 km.-es utat a hegyeken keresztül gyalog teszek meg, tehát én is elvárhatom, hogy hiveim az istentiszteleteken megjelenjenek. (Folytatjuk). *Buzogány Kálmán.*

Változások a segédlelkészek karában. A segédlelkészek sorában a következő változások történtek: 1. *Miklós István* brassói s.-lelkész áthelyeztetett a fogarasi egyházközségbe; 2. A brassói egyházközségbe kinevezést nyert *Halmágyi Pál* lelkészjelölt; 3. Marosujvárra *Nyitrai Mózes* helyébe kinevezést nyert *Nemes Sándor* lelkészjelölt; 4. A kolozsvári egyházközségbe hitoktató s.-lelkésznek *Rázmán Mór* és *Bodor András* lelkészjelöltek.

Személyi változások a tanitói karban. A tantestületben az ismert állami törvény rendelkezéseinek végrehajtása következtében a következő személyi változások történtek: 1. *Alsófelsőszentmihályfalva.* Tóth József ny. tanító helyébe ideiglenes minőségben kinevezést nyert Erdő Vilma tanitónő énekvezér-tanitónak; 2 *Szind.* Lőfi Béla ny. tanító helyébe áthelyeztetett Gál Margit tanitónő; 3. *Küküllődombóra* Gál Margit helyére áthelyeztetett Sipos Róza ideiglenes minőségben; 4. *Nyárádgálfalvára* Török Elek ny. tanító helyébe ideiglenes minőségben Nagy Ferenc tanító; 5. *Kisadorján.* Fekete József ny. tanító helyébe ideiglenes minőségben Vetési Erzsébet tanitónő; 6. *Árkos.* Dancs Pál eltávozott tanító helyébe Buzaházáról Imre Domokos ig.-tanitónak ideiglenes minőségben; 7. *Buzaházára* pedig énekvezér-tanitónak ideiglenes minőségben Balogh Sámuel tanitójelölt nyert kinevezést; 8. *Kolozsvárt* az ismert rendelkezések következtében nyugalomba vonultak Patakfalvi Zsigmond, Nagy József és Ütő Lajos tanitók. A kolozsvári két elemi iskolát összevonták; az énekvezér ig.-tanitói állásra a kihirdetett pályázat szerint okt. 1-én lesz a választás. Eddig ideiglenes minőségben Murvay Juliska tanitónő nyert alkalmazást. Egyházi életünkben még nem volt példa arra, hogy egyszerre ily sok tanító váljék meg a hiven és nemesen betöltött hivatástól. Alkalomadtán módot találunk a méltatásukra.

Nyitrai Mózes okl. lelkészt nevezte ki Józan Miklós püspöki vikárius a kocsordi leányegyházközség s.-lelkészi állására. Nyitrai Mózes lelkész feleségével, Deák Bertával együtt aug. 20-án d. u. érkezett meg Kocsordra s a délutáni istentisztelet keretében Dr. Csiki Gábor mutatta be a gyülekezetnek. Első beszédében hitet tett az szolgálat szentsége mellett s igérte, hogy minden igyekezetével gyülekezete javát kivánja szolgálni. A jeles fiatal lelkész

szorgalmas munkásságával és szeretetreméltóságával korábbi állomáshelyén; Marosujváron szép sikerrel működött. Isten áldása és a hivek megértő szeretete kisérje uj állomáshelyén is.

Hirek az angol unitáriusok köréből. *Redfern Lőrinc* Liverpool legnagyobb unitárius egyházközségének jeles lelkészét, aki az angol-amerikai misszióval az erdélyi egyházközségeket is meglátogatta, meghivták a Manchester Unitárius College tanárai sorába. Redfern L. a dogmatörténelem köréből fog előadásokat tartani. — *Hall Alfrédot*, az angol unitárius egyház volt elnökét, aki Dr. Stejszkál olmützi cseh püspök társaságában meglátogatta az erdélyi unitárius egyházat, a lincolni gyülekezet lelkészének hivta meg. Dr. Hall Alfréd a meghivást elfogadta.

Esküvők. *Lőrinczy Ilonka* és *Müllner Ernő* aug. 17-én tartották esküvőjüket a székelyudvarhelyi unitárius templomban, mely ez alkalomra szépen fel volt virágokkal ékesitve. Az esketési szertartást a bájos mennyasszony fivére, *Lőrinczy Géza* bucureşti-i lelkész végezte nagy közönség jelenlétében, — *Kézdi Annuska* és *Bede János* szept. 3-án tartották esküvőjüket a kolozsvári unitárius templomban. Az esketést a vőlegény testvérbátyja *Bede Emil* recsenyédi lelkész végezte nagy közönség jelenlétében. Az ifju pároknak tartós boldogságot és hosszu életet kivánunk.

Köszönetnyilvánitás. Feledhetetlen drága feleségem, jó édesanyám, szeretett gyermekünk és testvérünk, a nemesszivü meny és rokon Benczédi Ferencné, szül. Gyarmathy Rozália elhunyta alkalmából hálás köszönetet mondunk mindazoknak, akik koszorut helyeztek a ravatalra, akik a temetésen való megjelenésükkel, vagy azután szóban vagy irásban a maguk vagy valamely egyesület, intézmény nevében részvétüket kifejezve enyhiteni igyekeztek nagy veszteségünkből származó fájdalmunkon.

A Benczédi és Gyarmathy család.

Halálozás. *S. Nagy József* vendéglős, életének 73-ik esztendejében, szeptember hó 11-én 11 órakor az Urban csendesen elhunyt. Református volt, de unitárius vallásu, nem régen elhunyt felesége a gyermekek lelkébe az unitárius hit törhetetlen erejét nevelte bele. Gyermekei és felesége buzgó vallásossága miatt sokan őt is unitáriusnak tartották. Kiválóan munkás, becsületes ember volt. Régebben az Óvárban, a Mátyás király szülőháza mellett volt vendéglője, utóbb pedig a Mar. Foch-utcában saját házában tartott vendéglőt, mely a kolozsvári magyar ifjuságnak, iróknak, művészeknek és sok jeles magyar közéletü embernek a kedvelt találkozó helye volt s az ma is. A vendéglőjében sohasem a különös üzleti szellem, vagy élelmesség fogásai, hanem a tisztesség, rend, bizalom, a jó bor, jó koszt volt az irányadó elv. Isten meg is segitette, mert szorgalmas, kitartó munkásságát siker koronázta. Halálát gyermekei: S. Nagy László a jeles iró, az „Erdélyi Szemle“ szerkesztője, Özv. Szigetvári Józsefné S. Nagy Idus, S. Nagy Margit; unokái, testvérei, nagyszámu rokonság s a tisztelőknek végtelen nagy száma gyászolja.

A bucureşti-i unitárius egyházközség hirei.

Anyakönyvi bejegyzések. *Keresztelés:* aug. 27-én d. e. Bukarestben: István Mihály keblitanácsos afia és neje Tóth Jozefina r. k. kislánya *Katica;* aug. 27. d. u. Buşteniben Károly Mózes r. k. és neje Balázs Julianna kislánya *Magdolna;* szept. 6-án Gál Albert i. és Páll Erzsébet kisfia *László* megkereszteltettek. *Esketés*: Bartha György unitárius vallásu ifju és Kiss Viktoria r. k. vallásu hajadon, egymással törvényes házasságot kötvén egyházi áldásban részesültek aug. 26-án.

Aranykönyvi bejegyzések. *Urvacsorai alapra* adományt adtak: István Mihály 100, Jilg Ferencné 200 lejt.

Egyházi adót fizettek: István Mihály 500, István Lajos 400, Udvar József 100, Kovács Endre 600, Kelen Albert 1000 és Kárpáti Lenke 400 lejt. Tekintettel arra, hogy egyházközségünk fennmaradása első sorban hiveink egyházias szellemétől s ezen szellemnek áldozatos tényekben való megnyilvánulásától függ, kérem hiveinket, hogy egyházközségünk fenntartására szánt bármily csekély adományaikat sziveskedjenek lelkészi hivatalunkba eljuttatni, vagy istentiszteletek alkalmával befizetni. Egyházi adószedőnk a jelen pillanatban nincs s igy hiveinkre vár a feladat, hogy felajánlott dijaikat behozzák. Tekintettel arra, hogy az év vége közeledik s egyházközségünknek még sok fizetési kötelezettsége van, hiveink megértő támogatására szükségünk van.

Unitárius Közlönyre előfizetési dijat, illetve adományt adtak: Németh Lajos 40, Özv. Lőrinczy Györgyné 100 és Kovács Endre 100 lejt. A lap árát mi havonta pontosan kell, hogy fizessük, mely kötelezettségünknek csak akkor tudunk eleget tenni, ha hiveink is eleget tesznek fizetési kötelezettségüknek. Itt van mindjárt év vége s 300 hivünk közül, akiknek a lap lelkészi hivatalunk utján jár, még csak 68 személy fizetett. Akik a lapot egyházközségünk négyszögü bélyegzőjével ellátva kapják, a lap díját lelkészi hivatalunk utján fizetik.

Szórvány-gondozás. Buşteniben aug. 27-én lelkész istentiszteletet tartott, s istentisztelet után megkeresztelte Károly Mózes és neje kisleányát. Istentiszteleten 45 személy volt jelen. Ezen szórványunk hivei általában nagyon lelkesen vesznek részt az istentiszteleteken. Ploeştin szept. 10-én d. u. lelkész urvacsora osztással egybekötött istentiszteletet tartott. Urvacsorai kellékeket Jakabffy János afia adományozta.

Keblitanácsi gyülésünk október 8-án vasárnap, d. e. istentisztelet után lesz a ref. elemi iskola IV. o. tantermében. Tárgysorozat: 1. Gyülés megnyitása, jegyzőkönyv hitelesitők felkérése. 2. Mult gyülés jegyzőkönyve felolvasása. 3. Istentiszteleti sorrend kérdése, püspöki leirat felolvasása. 4. Telefon beszereltetés ügye. 5. Pénzügyi bizottság szervezése. 6. Előterjesztések. 7. Lelkészi hivatalba esetleg beérkező inditványok.

Gyermek istentiszteletünk szept. 17-én, d. e. a rendes

istentisztelet után, nagyon népes volt. A jelenlevő 12 gyermeken kivül bennmaradtak mind az istentisztelet résztvevői. Következő gyermekistentiszteletünk október 22-én d. e. lesz, ugyancsak az istentisztelet után. Ezen istentiszteleten minden iskolás növendékünk megjelenése kötelező.

Ifjuságí körünk, tekintettel arra, hogy október 8-án d. e. keblitanácsi gyülés lesz, október 15-én tartja alakuló gyülését, istentisztelet után. Kérem ifjainkat, hogy mint a mult évben, ugy most is vegyenek részt az ifjuság munkájában. A gyülésen tisztikar választás és évi munkaprogram készités képezi a fő tárgyat.

Nőkszövetségünk októker 12-én Kovács Endréné-nél (Str. D. 31) s október 26-án Pál Simonnénál (Bd. Dumitru Voicu 4. Ferentar) tartja összejövetelét. Az első helyre a 6 és 19 sz. villamossal s a 44 sz. autobusszal lehet eljutni. A 6 és 44 utvonalakon a Grivitan, a temetőn tul a templomnál kell leszállni. A 19 sz. villamossal, a Bd. Colonel Mihai Ghica-n a Str. D.-nél van a megálló. Az utóbbi helyre pedig a 43 sz. autóbusszal kell menni s a Bd. Dumitru Voicu (régi nevén Bumbacar)-nál leszállni. Kivánatos lenne, hogy Nőkszövetségünk munkája iránt az érdeklődés nagyobb lenne. A Nőkszövetsége által felmutatott szép munka megérdemli, hogy azok is belekapcsolódjanak munkájába, akik eddig ezt nem tették.

Telefonszámunk: 5—45—79. A város nagy terjedelme szükségessé tette a telefon bevezetését. Igy hiveink és lelkésze közt a kapcsolat könnyebb és gyakoribb lehet. A távolabb lakó hivek nem lesznek kitéve annak, hogy megteszik a nagy utat a lelkészi lakásig s akkor esetleg nem találják otthon a lelkészt. Egy telefonfelhivással bárki megbeszélheti a lelkésszel hivatalos, vagy más természetü ügyében a bejövetel idejét. Cimváltozások esetén könnyü lesz az uj cimeket a lelkésszel közölni. Ma már minden hivünknek a közelében, legtöbbnek éppen az épületében, amelyben lakik, van telefon s igy könnyü szerrel megbeszélheti ügyeit a lelkésszel. Munkát keresők érdeklődhetnek, hogy nincs-e kilátásba valamilyen állás. Már fordult elő, hogy sikeresen tudott a lelkész közbejárni hiveink elhelyezése érdekében. Most is van kilátásban nők részére munka, melyet házhoz vállalhatnak; mindenest is sokszor keresnek a lelkész utján. Olyan hiveinknek a cimét, akik elköltöztek, de uj cimüket elfeledték tudatni, a lapban közzé tett nevek alapján bárki közölheti velünk, akinek éppen tudomása van az illetőkről. „Ki tudja, hogy hol van" cimen rovatot nyitunk s abban leközöljük azoknak a neveit, akiknek a cime nincs tulajdonunkban. Akiknek a részére küldött Unitáris Közlöny azzal jött vissza, hogy cimzett ismeretlen, vagy elköltözött. E rovatban leközöljük az illetőről ismert adatokat s ugy helybeli, mint erdélyi olvasóink segitő kezet nyujthatnak az illetők megtalálásában. Helybeliek telefonhivással, vidékről egy levelező lapon közölhetik az illető holtartózkodását. Lelkész kollégáim nagy szolgálatot tehetnek e tekintetben, mert az illetők otthoni rokonaitól megérdeklődhetik

legujabb címüket s hivatalos levélben közölhetik velünk. Hiveink nyilvántartása nagy munka s egyházközségünk előhaladását szolgálja az, aki e tekintetben segitségünkre jön.

Ki tudja, hogy hol van? *László András* (szentábrahámi), legutóbbi cime: Comuna Voivodul Mihai, Str. Mareşal Avarescu 2. *Demeter Gyula* (felsőrákosi), legutóbbi cime: Str. Dr. Felix 53. Trafu. *Jakab Elek* (tarcsafalvi), legutóbbi cime: Str. Stirbei Vodă 17. *Vajda András*, legutóbbi cime: Comuna Principele Nicolae, Str. Alexandru 4. *Pitó Lajos* (sz. derzsi), Str. Stirbei Vodă 160. *Péter József* (olthévizi), Str. Stirbei Vodă 32 bis. *Essig Károlyné*, Benedek Berta (gyepesi), Str. Izvor 84. *Rezi Rákhel* (sz.-kereszturi), Str. Armeneascâ 17. *Pálffy Klára* és *Anna* (városfalviak), Str. Armeneascâ 10. *Albert Zsigmond* (csehétfalvi), Str. Rosetti 17. *Bálint Dénes* és *Etel* (firtosváraljai), Str. Dr. Felix 78. (Folytatjuk.)

Az Unitárius Egyház Szervezeti Szabályzatát megvételre keresi egyházközségünk. Akinek van nélkülözhető példánya, sziveskedjék azt lelkész utján tudatni, az ár megjelölésével.

Minden adomány lelkészi hivatalunk cimére küldendő: Bucureşti 2, Strada Basarabia 47., Et. II. Misszionk támogatására úgy a misszió területén, mint azon kivül, minden öntudatos unitárius hittestvérünket felhivunk és szeretettel kérünk. Telefon számunk: 5-45-79.

Az egyház jószágfelügyelőségének hirdetése. Őszi és tavaszi ültetésre egyházközségeink és hiveink részére szindi faiskolánkból 10—12 lejes áron bocsátunk rendelkezésre alma, szilva, meggy, cseresznye és kajszinbarack oltványokat. Rendelések Bors gazdaság, Sândulești, p. u. Turda, jud. Turda, vagy az Unitárius Egyház Jószágfelügyelősége, Cluj, Cal. Marechal Foch 12. cimre küldendők.

ORGONA HARMONIUM

MANNBORG, LEIPZIG, GYÁRTMÁNY,

2 manual és pedállal kifogástalan állapotban **jutányos áron eladó.** Kisebb templomok részére különösen megfelel.

WEGENSTEIN L. FIAI
Orgona- és harmoniumépitők
TIMIŞOARA III.
Bulevardul Mihail Viteazul 30.

Az „Unitárius Közlöny" megjelenik havonta.

Felelős szerkesztő: Benczédi Pál, Cluj, Colegiul Unitarian.

Tipografia „Pallas" könyvnyomda Cluj, Strada Vlăhuţa 3.